

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto . . . gld. 21.—
Za samo večerno izdanje . . . 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmierno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč., več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 27. Knez Bolgarski je sprejel opoludne grofa Goluchowskega v zasebni avdijenci. Knez je sprejel tudi turškega poslanika Mohmut Nedim beja.

Dunaj 27. Ferdinand Bolgarski je zvečer odpotoval v Varno. Na kolodvoru ga je pozdravilo oboje turškega in bolgarskega poslanstva.

Dunaj 27. Gledé krize se ni nič spremenilo. Cesar je bil ves dan v Berndorfu, kjer se je udeležil otvoritve delavskega gledališča, katero je ustanovil o priliki cesarjevega jubileja tovarnar Artur pl. Krupp.

Budimpešta 27. Dobro obveščeni krogi oporekajo, da bi se bila grof Thun in pl. Szell pogodila glede kvote za skupne stroške.

Budimpešta 27. Danes ob 9. uri zvečer uprizorili so sovjalni demokrati obhod po mestu, zahtevaje občno volilno pravico. Pred opero je zahtevalo redarstvo, da se razidejo. Ker množica ni hotela ubogati, so zaprli kakih 100 oseb. Ob 10. uri je bil zopet povsodi mir.

Barcelona 27. Maks Regis je našel zavetja pri svojih tukajšnjih prijateljih.

Rim 27. V dobro obveščenih krogih zatrjujejo, da se Turčija pripravlja na vojne korake v Makedoniji; mnogo orožja so že poslali tje kaj ter ustanovili 12 skladišč za isto.

Bellgrad 27. Danes popoldne so razglasili razsodbo v nadaljni pravdi zaradi razžaljenja veličanstva. Profesor Mile Pavlovič je obsojen v 3-letno, železniški uradnik Milan Marković v 6-letno, Bože Marković v 8-letno in Milan Vesnić v 2-letno ječo.

Bellgrad 27. Na 20-letno ječo obsojeni radikalec arhimandrit Elija Gjurić je zblaznel.

London 27. Vojne priprave so dosedaj stale že nad jeden milijon šterl. Vsa železniška podjetja so v stanju mobilizacije. Konec prihodnjega tedna se ukrea za južno Afriko 25 eskadronov konjice. Angleški častniki kupujejo v severni Ameriki vse mogoče, česar treba za vojsko. V soboto odide v Afriko zrakoplovni oddelek in del streljiva za topničarje.

„Agraria“.

IV.

Ko se je ta slavna družba na lastne oči prepričala, koliko grozne škode je povzročila peronospora meseca novembra, ko se je zadosti že našudila groznemu upoštevanju meseca nobembra — tam o Sv. Martinu — povedal je tajnik Agrarie, prof. Stossich, da imamo tudi sredstvo proti tej grozni bolezni. Treba je pridno škropiti.

Navzoči domačin je vprašal: »Gospod, kako pa naj škropimo, zgoraj ali zdolaj?»

Stossich: »Da bo bolj gotovo, škropite zgoraj in zdolaj».

Domačin: »Če pa ostane tekočina na grozdju?»

Stossich: »Tedad pa pomočite grozd v vodo in ga operite z vodo».

Okoličani, sedaj veste: kar hitro vzemite vsaki svoj lone in tečite po vinogradih prat grozdje. Vsaj »Agraria« vas uči tako.

V.

Tudi za živinorejo skrbi »Agraria«. V neki vasi je imela bika-plemenjaka. Bil je res izvrsten skakač. Agraria je prišla ogledat si ga. Jeden členov komisije je gledal bika od zadaj in vskliknil: »Bella vacca, deve dar assai late«. — (Lepa krava, dajati mora dosti mleka.) — Gospod odbornik »Agrarie« je zamenjal bika s — kravo.

In vendar daje vlada denar v povzdigo živinoreje taki družbi, katere odborniki mislijo, da so biki-plemenjaki — dobre krave.

VI.

V Sloveniji vasi si je »Agraria« pri nekem kmetovalcu ogledala bika in vprašala, da-li je na prodaj in za kako ceno. Domačin je prodal bika za 45 gl. in drugi dan je korakal prav tisti bik po Slovenji vasi v neko drugo vas, kakor biki-plemenjak, bogsigavedi katere pasmi, v vrednosti 138 gld. Koliko je bil zaračunjen pa oni bik od 45 gld. slavni vladi, o tem se lahko sami prepričajo, ako pogledajo v zapisnike.

VII.

O premovanju konj, katero je priredila »Agraria« z državno podporo, čujemo različne govorice. Kako so se nemški konji prekrstili v laške, o tem že divkajo vrabei na strehi. Obljubljen nam je natančen opis tudi te stroke »gospodarstva«, kateri priobčimo, da razkrinkamo tudi to komedijstvo.

VIII.

Slovenski državni poslanci! Vidite, kam vlada razsipa denar, denar žuljavih rok! Postavite se po robu!

Njegovi ekscelenci grofu Goëssu pa še eno: Vi hvalite Agrario in temu ne more nihče oporekati. Agraria ima drevesnico, katero vzdržuje z državno podporo. Potrudite se v to drevesnico. Koj pri vratih zagledate jabolko z velikim napisom: »Pomo Garibaldi«. Idite naprej in najdete napis: »Persico Trionfo di Solferino«. Preglejte vse napise in kaj najdete! Garibaldi, Vittorio Emanuele, Margherita, Trionfo di Solferino itd. itd. — to pač ne priča o veliki hvaležnosti »Agrarie« do avstrijskih grošev!

In ekscelence, Vi hvalite tako družbo, Vi hvalite tako delovanje?! Kaj je res desnica na Du-

P O D L I S T E K.

2

Vida.

Spisala Kopriva.

Berta se je malo nasmehnila, saj Vida sploh ni imela navade toliko govoriti o kaki stvari, a vendar si je mislila: Skoro, da ima prav Vida.

* * *

In zopet je bila na pošti Berta Bavdek, Vrhovska učiteljica.

Danes ji ni bil dolg čas. Smejala se je, menčala roki, in zopet smejala.

»Oj ti Vida, daj, napravivi! O to ti bo izvrstno, jaz se že kar veselim. — Daj no, daj, zabavali se bovi, smejali, o to bo krasno!»

Glej Berta, bodi pametna, jaz res ne morem. Premisli, če izve Henrik, kaj bi dejal?!

»A beži, kaj naj bi dejal — nič! Lepo te prosim, kaj pa je to, če si privoščivi par veselih uric? Saj tako ni nič tukaj. Človek bi kmalu splesnoval iz same puščobe. Kar ti je še intelligence dve uri na okolo, ima že vsaki svojih petdeset na plečih in družice so jim še bolj puste, nego oni sami. Tisti Mirko Milčič bi že bil, tisti Mirko izpod Klanca pa ti je, kakor štor v gozdu; niti odkriti se ne zna pošteno. — Tako je pregovarjala Berta Vido.

»Oh Berta, jaz si res ne upam«.

»Pojdi, pojdi, misliš, da je Henrik res tako

nespameten, da bi se jezil na te, če spiševi tako nedolžno anonec in jo pošljevi v »Narod«? — Saj bi se niti ne vedelo, da je od tu; jaz pišem kaki prijateljici, pa nam ona preskrbi vse potrebno!»

»Napravi, če že le hočeš, pa jaz ne pišem niti enega pisma, naj se jih oglasi še toliko«.

»Saj ti ne bo treba, vsem pišem jaz«, je hitela Berta, vzela kos papirja in napisala:

»Dve gospici, jedna plavo-druga črnolaska, želiti vstopiti v korespondenco z izobraženim, duhovitim gospodom. — Smoter dopisovanja bo seveda le zabava. Pisma naj se naslovijo pod št 10 ali 20, poste restante Ljubljana«.

»O to bo fino, kar veselim se že!« in kar vzela je iz Vidinega predala pismen papir in pisala »Narodu«, da se anonec natisne, in prijateljici, da bo preskrbovala pisma.

Vido je malo skrbelo. Bila je nevesta sodnega pristava in bala se je, da Henrika ne bi bilo kaj prav. Pa ko jo je Berta zagotavljala, da ne bo imela nikavih neprilic zbog tega, umirila se je.

Berta je hitro zgotovila pismi. Pogovarjali ste si še nekaj časa o tem in bližni veselici, ki jo priredi Vrhovska podružnica sv. Cirila in Metoda.

»Dolčas bo, pa pridem vendar«, je dejala Berta in pripovedovala Vidi, da bo nagovarjala načelnika, da se priredi šaljiva tombola. »Sinehu bo nekaj, ljudem bo ugajalo, jaz pa kupim srečke«.

* * *

Minilo je par dni. Vida je bila sama v poštni sobi. Stranke so ravno odšle. Prišle so po pisma takoj ob devetih, ko prikaja pošta. Hitro je prebrala drobno a gosto pisano pisemce rožnatega papirja, došlo od Henrika. Pisal ji je vesele novice. Razmere so se mu poboljšale in ako Bog da, pride v pustu po njo v Vrhovje.

Vida je bila vesela. Kako tudi ne! Nekaj časa je sedela tako brezmiseln, brezdelno, kakor v sladkem snu, a potem pa se je zganila — saj je imela še toliko dela!

In zopet je razvrščala pisma in pisala v velike knjige. — Hkratu se je spomnila nečesa.

»Pogledati moram«, je rekla, vzela številko »Naroda« iz enega izmed mnogih malih oddelkov in je iskala zadaj, kjer so anonec.

»Aha je že! Radovedna sem, če je ravno tako, kakor je napravila Berta?« Iskala je malo med papirjem in res je dobila kos konceptnega papirja.

»Da, ravno tako je! O ta Berta!»

Zdaje je nekdo potrkal.

»Svobodno!»

V sobo je stopil v lovsko opravo oblečen, srednje velik mlad mož, črnih las, malih brk in zagorele kože — Mirko Milčič, posestnik lepe domačije ondi pod Klanecem in zajedno gozdar kneza Auersperga. (Pride še.)

naju brez moči, ali pa hoče grof Thun tako vladati? (Članek je bil pisan pred padom grofa Thuna. Grof Thun je sicer šel, ali vprašanje ni prav nič izgubilo na svoji aktualnosti. Ured.)

Solferino vzbuja v nas Avstrijcih britke spomine, kajti tam je namočena zemlja z zvesto slovensko krvjo. Istotako pa je hud za nas spomin na ono vladno, ki daje denar prav tisti družbi, da nas zamore na naših tleh žaliti z napisi a la: «Trionfo di Solferino»! (Zvršetak.)

DOPISI.

Iz Pazina, 27. septembra 1899. (Gonja Italijanov proti hrvatskemu gimnaziju v Pazinu.) [Izv. dop.] — Italijani se ne morejo pomiriti. Zlasti njih novinstvo, v prvi vrsti »Popolo istriano« iz Pulja in »Idea italiana« iz Rovinja, prinašajo zopet in zopet po cele kolone dolge članke, da bi prikriji ali vsaj zmanjšali sijajni uspeh, ki smo ga dosegli mi na vpisovanju na hrvatski gimnazij v Pazinu. Seveda ponavljajo vedno iste — laži: kako da so naši duhovniki letali po hišah in kako da so podkupovali starše, samo da jim — posodijo otroke do božičnih praznikov in potem da se isti zopet vrnejo na svoje delo; kako da so naši otroci zamazani in nesposobni za srednješolski pouk ter zmožni le za poljedelstvo; kako da niso še nikdar videli šole in kako da ne morejo dobiti stanovanja v Pazinu, zbok česar da morajo spati po hlevih; kako dobivajo toli slabo hrano, da se ne bodo mogli učiti in da gotovo oboje. Kako pa na nasprotni strani njihovi učenci bivajo v samih palačah, jedo kakor knezi in so prišli v šolo kakor domov, ker poznajo šolo itd. itd.

To klepetanje je preneumno, da bi zaslužilo resnega odgovora. Le par opazk bodi nam dovoljenih tu. Na govoričenje, da naši niso še nikdar videli šole, so že dali primeren odgovor vsprejemni izpiti in ga dajo še — učni uspehi. Torej le malo potrpljenja, gospoda! Tako nespametni ljudje, slabi politiki in neracionalni narodni gospodarji pa vendar nismo, da bi metali narodni kapital tja skozi okno in da bi trosili goldinarje za otroke, od katerih nimamo ničesar pričakovati! Mi nimamo deželnega odbora v svojih rokah, kakor ga imajo Italijani, mi ne upravljamo nobenih deželnih zakladov, mi nimamo štipendijev na razpolago, mi nimamo denarja, da bi ga mogli razsipati v zgolj demonstracijske svrhe. Kar hočemo storiti za našo milo dečo v Pazinu, to bo prihajalo iz naših lastnih hrvatskih in slovenskih žepov! In takov denar, krvave žulje lastnega naroda, hočemo porabiti le za tako mladino, od katere — v kolikor je možno soditi v naprej — moremo pričakovati, česar trebamo toli nujno: zdrave, v resnici izobražene, delavne in značajne inteligence! In, hvala Bogu, take mladine se je oglasilo toliko, da bomo imeli dovolj skrbi zanjo; kamo-li da bi mogli trositi še za druge!

Pa saj tudi oni sami vedo dobro vse to. Peče jih, peče, in hlade se, kakor morejo. Peče jih in boli in strah jih preleta ob misli na bodočnost! Tega ne morejo preboleti, da se je v njih Pisino italiana per eccellenza napisalo na hrvatski gimnazij nad 100 čvrstih in bistrih dečkov našega naroda, iz katerega vzraste evet razumnštva. Strah jih je, ker vedo, da velik del teh zasede nekdanja važna mesta v deželi in da žujimi pride nova era, ko birokracija ne bo več dobivala direktive iz — italijanske stranke. In to bo začetek koncu italijanskega gospodstva v Istri. Hinc illae lacrimae! Zato ne odgovarjamo dalje na vse bedastoče in zaključujemo z besedama v »Popolo Istriano«: Respice finem.

Politični pregled.

TRST 28. septembra 1899.

Kriza. Včeraj ni bilo cesarja na Dunaju. S tem je tudi povedano, da se ni nič zgodilo za rešenje krize.

Pred par dnevi se je bil raznesel glas, da Njegovo Veličanstvo namerja pozvati k sebi voditelje opozicije in staviti do njih določno vprašanje, da-li se čuti manjšina dovolj močno v to, da izvede premembo sistema in da sestavi novo vlado?! To je seveda za opozicijo zelo zelo kočljivo vpra-

šanje in glavni goniteljici obstrukcije, »Neue Freie Presse«, je skočil takov strah v kosti, da je prihitel z uvodnim člankom, v katerem ona hitro odgovarja na označeno vprašanje, da — ne! S tem je od najpoklicanejšega glasila priznana vsa obnemoglost obstrukcijskih strank za pozitivno delo. Zato pa tem pridneje kriče po uradniškem ministerstvu, ki naj bi pestilo desnico. Ker sami ne morejo prevzeti dolžnosti večine, a bi hoteli vendar uživati pravice večine, pa zahtevajo, naj bi viši činitelji tiščali naravno večino ob tla in naj bi zagotovili manjšini, česar si sami pridobiti ne morejo: gospodarstvo nad večino! In taki ljudje so prokljali vladno grofa Thuna in vso desnico v imenu — avstrijske ustave in parlamentarizma! V imenu konstitucije zahtevajo, naj se gazi — konstitucija! Ali ga je hinavstva na svetu!

Imenitni, kakor vedno, odkar so zlezli v uniformo nemške gemeinbürgerschaft, so tisti dunajski hinaveci, ki čujejo na ime — krščanski socialisti. Njih glavno glasil »Deutsches Volksblatt« kliče po kakem generalu kakor načelniku prihodnje vlade. Vzrok tej krščanski želji nekrščanskih komedijašev je, kakor zatrja omenjeno glasil, ta, ker bi kakov general lažje dušil eventualno češko obstrukcijo. Tako torej! Sedaj vemo: ako nemška obstrukcija zasramuje in dejanski napada predsedništvo, ako mesto primanjkuječih argumentov govore nemške pesti, frče tintniki in grozé nemški noži v rokah nemških profesorjev, ako se poljubljja Nemeem etablirati anarhijo mesto rednega dela, je vse to dovoljeno in obramba pravice parlamenta; ako bi se pa stvar malec zasukala in bi hoteli Čehi malec kopirati nemške izvirnike, bi bilo to zločin, bi bilo nečuvstvo početje, za katero more prinesiti zadoščenje jedino le — britka sablja kakega hudega generala. Taki pošteniaki so ti krščanski socialisti! In je še ljudij v Sloveniji, ki nam zamerjajo, da ne moremo biti prijatelji takim — zaveznikom najhujših sovražnikov vsake mrve prava za avstrijske Slovence!

»Information« črta sedanje položnje nastopno: Večina drži trdno skupaj kakor še nikdar in je trdno odločena, da ne dovoli nikakega poskusa za vladanje proti večini. V očigled spoznanju, kako težko bi bilo v državnem zboru ob njega sedanjosti sestavi, napraviti red, se je mej drugim pojavila tudi misel, da bi se državni zbor razpustil in razpisale nove volitve pod parolo: ali za, ali proti nagodbi z Ogersko! Spočetniki te misli pa dokazujejo, da žive v popolnem nepoznanju avstrijskih razmer. Te parole si stranke večine ne pustijo usiliti na noben način. One pričakujejo mirno eventualnosti novih volitev in vstopijo v iste le pod parolo, »da se vzajemnost desnice mora ohraniti in da se je trdno držati istih skupnih načel.«

Je torej vedno isto: ali uradništvo ministerstvo, ali general z britko sabljo ali nove volitve: večina, ako je zločna, ima svojo moč.

Sporazumljenje mej Avstro-Ogersko in Rusijo glede dogodkov na Balkanu.

Nedavno so izvestni krogi, ki vedno mečejo seme nesporazumljenja mej Avstro-Ogersko in Rusijo, hoteli porabiti za svoje nečiste namene tudi dejstvo, da si je neki ruski general ogledal bolgarsko vojsko. Češ: Avstrija, bodi oprezna in zahtevaj pojasnila radi takega zavrtnega početja, nasprotujočega dogovorom mej Dunajem in Petrogradom. Uspeh tega poziva pa je bilo — preziranje od vseh strani. Narobe: kneza Bolgarskega so ravnokar vsprejeli na Dunaju najslovesneje in politički svet vidi v tem sigurno znamenje, da je sporazumljenje med Avstro-Ogersko in Rusijo glede dogodkov na Balkanu najpopolneje.

Kakova razlika: knezu Ferdinandu se utrja pozicija ob sporazumljenju obeh velikih držav, onega generalissima v Belemgradu pa ne vejo, kako bi se ga enkrat iznebili celo dunajski nedavni — najtopljiji prijatelji!

Shod socialistov v Brnu. O narodnem vprašanju je izvrševalni odbor predložil predloge, ki smo jih že priobčili svojedobno. V boljše umevanje pa povdarjamo še enkrat njih vsebino. Ti predlogi zahtevajo, da se narodno in jezikovno vprašanje v Avstriji konečno uredi v zmislu jednakega prava in enakopravnosti. Avstrija bodi demokratična država narodnosti, deli naj se v avtonomne narodne in samoupravne skupine, ki naj se kolikor mogoče uredi po jezikovnih mejah; te sa-

moupravne skupine vsakega naroda tvorijo po jedno narodno skupino, ki sama in popolnoma avtonomno ureja svoje narodne stvari (jezikovne in kulturne); narodnim manjšinam v mešanih krajih naj se s posebnim zakonom zagotovi varstvo; ne priznavajo se nikake narodne predprave in zahteva po državnem jeziku se odklanja; vendar se priznava že obstoječe dejstvo nemškega občevalnega jezika, dokler ni drugzega takega jezika, ne pa da bi iz tega navstal kakov privilegij, izključujoči druge jezike; shod izjavlja slovesno, da vsaki narodnosti priznava pravico do narodne ekzistence in narodnega razvoja, da pa si narodi le v tesni mejebojni solidarnosti morejo priboriti vsaki napredek svoje kulture.

Temu nasproti predlaga eksekutiva južno-slovenske socijalno-demokratske stranke resolucijo, ki je proti temu, da bi se narodi identifikovali z ozemljem ter predlaga, da vsaka v Avstriji živeča narodnost bodi jedna avtonomna skupina brez ozira na to, kje da bivajo nje členi. Vsaka skupina naj samostojno ureja svoje narodne stvari. Teritorialna območja naj bodo zgolj administrativnega značaja in brez upliva na narodne odnose. Izključiti je torej vse narodne predprave in tudi državni jezik. Potreba mejebojnega občevanja sama dovede svobodne narode do tega, da se bodo učili tudi one jezike, katere potrebujejo poleg svojega materejnega jezika za praktično porabo.

Razpravo o narodnem vprašanju je shod začel včeraj. Resolucijo izvrševalnega odbora je utemeljeval poročevalec Seliger. Njegova izvajanja so se gibala v smeri gori označene prve resolucije. Rekel je, da socijalni demokratje niso iz ljubezni do Avstrije za rešenje tega vprašanja, ampak radi tega, ker se vsi narodni boji bijejo na hrbtu proletarijata. To vprašanje treba rešiti, da dobimo prostora za gospodarska vprašanja. Govornik je trdil, da od narodnih bojev imajo največ dobička fevdalci in klerikalei.

Za Seligerjem je soporočevalec Nemeš začel govoriti v imenu Čehov.

Po daljši razpravi se je izvolila komisija, sestojeca iz obeh poročevalcev in 14 členov, kateri je nalog predložiti shodu predlog, v katerem bi bile združene glavne točke obeh resolucij.

Z bojkotiranjem pariške razstave ne bo nič!

Tudi juha, ki jo kuhajo Dreyfusardi, se ne je tako vroča, kakor jo mešajo v loncu. Kar ves svet naj bi bil bojkotiral francosko svetovno razstavo radi obsodbe v Rennesu. In v Budimpešti je mnogo Židov, ki niso nič manje hudi nego so drugod. Ni čuda torej, da se je bil tudi v mestnem zboru budimpeštanskem oglašil neki Eötvös s predlogom, naj se radi Dreyfusa tudi to mesto ne udeleži razstave v Parizu. Včeraj pa se je oglašil župan z odgovorom, da je ozirov na mednarodne odnose in gospodarske potrebe, radi katerih ne more preklicati že dane obljube ter da ne more podpirati nikakega predloga proti udeležbi.

Domače vesti.

Osobna vest. Poštni viši oskrbnik v Ljubljani, g. Šorli, je dobil naslov in značaj poštnega ravnatelja.

Agitacija proti škofu tržaškemu. Iz Pirana nam pišejo: Dne 1. oktobra ima priti v Piran prevzvišeni škof tržaško-koperski, mons. Sterk, na birnanje. Izvedeli smo, da poznani agitatorji namerjajo o tej priliki demonstracijo proti našemu vladiki. Čujemo tudi, da se je od strani pametnih in miroljubnih ljudij okrajao glavarstvo v Kopru obvestilo o teh nakanah agitatorjev v — muničipalni palači piranski. Radovedni smo, kako jo ukrene naša okrajna politiska oblast in da-li bo imela toliko srčnosti, da stopi na prste svojim — prijateljem in nadzorovateljem?!

Iz Pazina nam pišejo dne 27. t. m.: Z dovoljenjem deželnega šolskega sveta se je vpisal včeraj še jeden dijak, Slovenec iz Sežane.

Grde spekulacije naših »dobrih prijateljev«! Iz Pazina nam pišejo: Italijanske novine so pisale pred nekoliko dnevi, da je v Istri prav malo grozljia, in še ono, kar ga je, da je bolno. To vest so ponatisnile tudi druge italijanske, nemške in celo slovenske novine.

Res je, po nekaterih krajih je malo grozdja, zato pa ga je po drugih krajih veliko in lepega.

Gori omenjena vest je bila le fina spekulacija naših »dobrih prijateljev«. Med njimi je namreč mnogo trgovcev z vinom in grozdem. Le-ti računajo tako-le: S takimi vestmi odvrnemo od Istre trgovce iz drugih dežel, a posledica bo, da bomo mi potem prav po ceni kupovali vino in grozdje ter je prodajali pozneje z lepim dobičkom. Oj, kako nas imajo radi ti »dobri prijatelji«!

Pozor torej, trgovci! Pridite osebno, prepričajte se! Ali pa pišite na občinska zastopstva ali na vinarsko zadrugo v Pulj. Tudi vsaki duhovnik dotičnega kraja, od koder bi želeli pojasniti, vam rad postreže.

Prosili bi tudi druge slovenske in hrvatske liste, da bi opozorili v tem zmislu.

Tržaškimi Srbom. Pišejo nam: Naši tržaški Srbi le preradi koketirajo z našimi najzagrizenejšimi nasprotniki. To je dejstvo, ki je istotako dobro znano, kakor je mora iskreno obžalovati sleherni tržaški Slovan. Ako jih vprašaj, zakaj da tako postopajo, odgovarjajo ti, v prvo, da tu je trgovsko mesto in da so Lah v večini; potem pa, da njim ni mogoče družiti se z Slovenci, ker da jih Hrvatje žalijo in napadajo!

Mi nočemo trditi, da se to poslednje ni morda godilo v prejšnjih časih, ali da bi Srbe še danes kedo žalil, tega ne verujemo; da, celo izključujemo to, ker mi Slovenci ne trpimo, da bi se tu naši bratje žalili in ker poznamo tukajšnje Hrvate, da so predobri Slovani, da bi hoteli zahteti svoje in naše brate.

O priliki prihoda dramatične družbe Stojkovič so se odprle oči marsikateremu Srbu, vidé, da ta družba ne more dobiti v tem mestu, kjer je pet gledališč, niti enega! Da, niti redutne dvorane ji ni bilo mogoče dobiti, ker je družba — slovanska!!

Sedaj vidite, dragi bratje Srbi, da vam Lah plačujejo — nemilo za drago! Zato vas rotimo, da se pridružite nam avtohtonim prebivaleem Slovanom, ki vas sprejmemo z odprtimi rokami v svojo sredo, kjer bomo delali, ne za srbstvo ali hrvatstvo, ampak za našo skupno mater Slavo. Mi vas ne sprejmemo linavsko v svojo sredo, kakor to delajo lahoni, ampak vas sprejmemo kakor svoje lastne brate, ter vas bomo čuvali kakor take, ne boječi se naših ukupnih nasprotnikov.

Danes se bodo v dvorani »Tersieore« (ulica Chiozza št. 5) predstavljali »Graničari«, pozneje pa »Balkanska carica«, delo knjaza Nikole Črnogorskega. Te predstave naj bodo simptom našega zblizanja, našega pobratimstva — na veke!!

Slovan.

Kričee izgled. Pišejo nam: Med civilizovanimi narodi je navada, da se po smrti sovraženka eventualna njega zla dela pokrivajo s plašcem pozabnosti. To navado imamo tudi mi Slovenci, toda kakor so izjeme v vsaki stvari, tako morajo biti tudi tu.

Včeraj sem govoril z nekim tukajšnjim rudečkarjem, ki mi je povedal, da je minoli petek umrl neki znani trgovec z jestvinami na Aequedottu. Dotičnik je imenoval pokojnika: »Quel ignorante!«, kar me je — ne razjezilo, ampak užalostilo. Treba namreč povedati, da je bil pokojnik sicer iz vipavske doline doma, a silno nasproten nam in naši narodni stvari. Povsodi je bil našim nasprotnikom na uslugo. O priliki zadnjih volitev je agitiral celo na način, kakoršnjega ne dovoljuje zakon!

Bil je sicer soliden trgovec, a propal je vendar popolnoma, ker so mu njega ljubi politični prijatelji vse pojedli in mu vračali njegovo službovanje laški stvari na način, kakor kaže gori navedeni vsklík. Dokler so se mastili okolo pokojnika, dokler je nilo evenka, so ga pač povzdigovali v deveta nebesa, potem pa je bil — ignorante! To je plačilo za njega odpadništvo ter sovraštvo, ki je je gojil do svojega lastnega rodu! Ali da bo izgled še drastičnejši, moramo konstatovati še, da se je imel pokojnik le dobrohotnosti našega znanege veletržca, gosp. Mihaela Trudna, zahvaliti na tem, da je postal samostojen trgovec! Bog bodi pokojniku milostljiv in daj, da bi te vrstice uplivalo na vse one, ki bi morali biti naši, a so naši — nasprotniki!

Trgovec.

Jesenski evetovi. Jeseni se. Listi na drevesih se kažejo v vseh barvah, ne da bi bili zaplenjeni. Lepi, mladi in starajoči se svet je zbran v Gorici

v polnem številu, najbolj razglašeni glasovi se odpirajo zopet in deželnozborsko-spravne preludije že mečejo svoje sence pred nas — visoka sezona je torej zopet tu. Kronist jo pozdravlja s prisiljenim navdušenjem, kajti v nevarnosti je, da mu prazni dogodki, brez vsebine, vzrastejo čez glavo, jedna nesenzacijelna senzacija se podi za drugo, in obupano bo moral obesiti svoje pero na klin, ako bi se moral še z madamo Arcolani (urednico židovskega Corriera) boriti za prvenstvo. Secesijonistiška smer, se svojimi ženskimi izstradanimi prikaznimi, narekuje »ton«, najneverjetneje toalete kriče proti nebu, parola je: bodite vitkega stasa, in pride čas, ko bodo Marijine kopelji (na Češkem) Meka vsem modnim damam in umetnik v stradanju, Sucei, njih prorok. Toda jaz nočem pisati žalobnega spomina na zdravi zmisel za oblike v kaki prejšnji modni dobi, niti nočem izrekati obsodbe nad sedanjo modo, ampak puščam vsakomur in tudi sleherni ženski, da po svoji fačoni postane srečna. V dobrohotni velikodušnosti mi mi rabi ta prislovica tudi za viteza Blaža z Razdrtega, ki bi goriske Slovence hotel žrtvovati na oltarju italijanske domovine. Toda, ne glede na to, da-li bi bila taka žrtev tudi pravična, je irredentarski kozel že pripravljen in čaka le na spravno-klavni nož, ki ga drži v roki firma Goëss-Pajer. Na vprašanje, kateri predsednik mi je ljubši, Pajer ali Venuti, odgovarjam brezpogojno: grof Goëss, ki je zapisal spravo na zastavo — gospoda Pajerja, ne da bi bil pomislil, da o tem gre beseda tudi Slovence in da se isti ne dajo več odpravljati s praznimi obljubami. Sicer pa bi bilo lahkomišljeno, ako bi primorski kaos predčasno slikali na steno in da bi duha prejšnjega deželnega glavarja puščali plavati nad Gorico. Mirujoči tečaj v valovju prikazni se imenuje Blaž z Razdrtega. On ne dovoljuje, da bi se njegovim rojakom skrivila nijedna pleša. Jaz pa dodajem, kar še treba in kličem slovanski večini Primorja pred oči sicer že obmlateni, toda nezoumljivi šop Svatoplukovih palie, in ker ljubim mir, puščam, da je državni pravdnik dober mož, govorim, ako treba, nedolžno o vremenu, spreminjajočem september v april, in se varujem celó, da ne pridem navskriž s »Corriere di Gorizia«, kateremu se dozdeva, da je že združen z Italijo. Kismet! Je usoda taka.

Po »Adriatische Post«.

Nov poštni urad. V Trzinu na Kranjskem, okraj Kamnik, se s 1. oktobrom t. l. odpre nov poštni urad za pisemsko in vožno pošto z nabiralnico poštno-hranilničnega urada.

Dražbe premičnin. V petek, dne 29. septembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Farneto št. 16, čizme; Corso št. 1, bronene slike; v ulici Marco Polo Casa Nuova, hišna oprava; v ulici della Toretta št. 8, hišna oprava; v ulici Rossetti št. 1, mize in stoli; v ulici della Stazione št. 1366, hišna oprava in 1 blagajna; v ulici Chiozza št. 2, hišna oprava.

S parnika v Ječo. Na krovu Lloydovega parnika »Habsburg«, ki je prišel včeraj iz Aleksandrije ter se usidral v lazaretu pri Sv. Jerneju, so aretirali nekega Spiridijona Sorito, ki je bil svojemu gospodarju Planti v Masuraku pri Aleksandriji poneveril 400 lir šterlin (okoli 4000 gld.). G. oficijal Krainer je našel pri Soritu 40 lir šter. in 10 gld. a. v., a v njegovi prtljaji še razven tega 300 lir šter. Sorito mora absolvirati karanteno v lazaretu sv. Jerneja, kjer ga — ločenega od drugih potnikov — čuvata dva redarja.

K poglavju »svobodna ljubezen«. 18-letna Alojzija Z. iz ulice del Bosco se je seznanila pred tremi meseci s 33-letnim zidarjem Petrom Flego, ki ji je obljubil, da jo poroči ter jo pregovoril s tem, da je zapustila svojee in šla stanovat k nekim znancem Petra, kjer je čakala dneva poroke. V tem pa je izvedela, da je Peter Flego že oženjen in oče štirih otrok. Nesrečna mladenka se je skesano vrnila k svoji materi ter ji tožila svojo nesrečo. Stvar se je naznanila policiji in g. oficijal Titz je včeraj v jutro v ulici S. Maurizio aretiral našega Don Juana.

Smrt v valovih. Jakob Vatovec je našel včeraj popoldne v zalivu pri Miljah truplo utopljenca, v katerem so spoznali 53-letnega Antona Piščanca, katerega so bili nedavno odpustili iz

službe v javnih skladiščih. Piščanca ni bilo videti že nekoliko dni.

Povožen. 17-letni pek Josip Novak iz ulice Madonnina št. 24 je prišel včeraj v imenovani ulici pod voz, ki ga je nevarno poškodoval. Z rešilne postaje so ga spravili v bolnišnico.

Loterijske številke izžrebane dne 27. t. m.:

Praga	54	42	60	14	6
Levov	27	42	46	53	36

Različne vesti.

Don Jose Echegaray (izgovori Ečegaraj), čegar dramo »Veliki Galeoto« je družba g. Stojkoviča včeraj predstavljala v Trstu, se je rodil l. 1835. v Madridu, kjer živi tudi danes kakor profesor matematike in fizike na inženirski strokovni šoli. Razna temeljita znanstvena dela so mu pripomogla, da je postal člen kralj. akademije znanosti. Tudi v parlamentu je igral svoje dni važno ulogo.

Leta 1874. je izdal prvi svoj igrokaz »La esposa del vengador«, ki je poln pretresljivega dejanja, krepko črtanih značajev ter pisan v plemenitem, živahnem jeziku. Število njegovih dram, igrokazov in šaloiger je veliko. Glede plodovitosti se ga more primerjati le edinemu Lopedu Vegi. Najvažnejša dela njegova so moralna žaloigra »O Laocura o Santidad«, lahka in duhovita komedija »Un Critico incipiente« in našem občinstvu ponujena, a tako slabo obiskana psihologijska drama »El gran Galeoto«. V novjšem času se opaža na njegovih delih upliv Ibsenov (El Hijo de don Juan) in Dumasov v divni drami »Mariana«. A on ni navaden posnemalec, ampak povsodi se kaže svobodna ustvarljivost, krepak duh in bujna južna fantazija.

Ponarejevalci denarja. Kakor javljajo iz Lipsije, so zasledili v neki vasi na Anhaltskem veliko nadnarodno družbo ponarejevalcev denarja, ki so imeli tamkaj celo tovarno, v kateri so izdelovali srebrni in zlati denar vseh narodov. Med zaplenjenim denarjem je tudi mnogo ponarejenih avstrijskih goldinarjev.

Tiralnica za Crispijevim sinom. Rimsko državno pravdnštvo je izdalo tiralnico za najstarejšim sinom bivšega ministra-predsednika, Crispija, Ludovikom Crispijem, ki je svojemu očetu pripravil že marsikatero britko uro. Leta 1892. ga je dal oče, kakor dovoljuje to italijanski zakonik, nekaj mesecev zapreti. Ko so ga izpustili iz zaporu, se je seznanil z neko rimsko grofice. Poslednji so leta 1896. na nepoznan način izginili vsi — dijamanti. Preiskava je dokazala, da je javno menenje morda imelo prav, ko je metalo sum na mladega Crispija, da je provzročitelj tatvine. Vsled takih neprijetnosti je zapustil domovino ter se nastanil v Argentiniji, kjer je dobil mesto v neki italijanski banki. Malo potem je zbežal z ženo svojega šefa v Uruguay, (Dalje na četrti strani.)

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Plazza Rosario žtev. 2.

(šolsko poslojpe).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Velika zaloga

solidnega pohištva in tapecarij

od

Viljelma Dalla Torre v Trstu

Trg S. Giovanni hiš. šte. 5 (hiša Diana).

Absolutno konkurenčne cene.

Moje pohištvo donese srečo!

kjer jo je pustil na cedilu, ko ni bilo več evenka. Sedaj je skoraj dokazano, da je bil mladi Crispi zapleten v tatvino pri grofiji Cellere. Vsled tega se je izdala tiralnica.

0 Levčevem „pravopisu“.

(Dalje.)

Točki 444. 445. — Pod Bučko v tili ali jasni dolinici je obči vir, ki ima baje čudotvorno moč; pot do njega je vsakemu prosta, t. j. brez vseh ovir, tako da more vsakdo slobodno hoditi zajemat vanj. Blizu vira živi samosvoj, sloboden, mogočen ohol gospodar, ki tudi veruje o čudotvorni moči onega vira in pridno premarljivo zajema iz njega, dasi ima doma svojo dobro vodo. — Vi bučenski sosede imate tudi svojo lastno vrlodobro živo vodo na izobilje, ali hočete uživati tudi čudotvorno vodo onega vira; no, ne zahajate pa po njo po odkriti poti naravnost na vir, nego hodite jo prosit onega obolela, naj je vam da iz svoje posode, in ste mu prav hvaležni, ako je vam godrnja da, in celó veseli ste in vsi zadovoljni, da on vam o vsakej priliki to ponaša, da vas sramoti in vam očita divjast. — Oh, mili moj, povej mi, je li tako vaše moledovanje in izposojevanje lepo, pametno, modro? Je li tako vaše počenjanje častno? Ne?! pa zakaj tako delate? zakaj nečete biti slobodni? —

Glej, baš tako nespametno in nečastno je, da se naši književniki mej Švabe zaletavajo in zatekajo po tuje izraze, po one iste tuje besede, katere si je Švab sam izposodil (in to mnogo mnogo) ter po svoje prikrojil, pa še kako nerodno, n. p. glagole na — ieren! Mar našim književnikom ni slobodno zajemati neposredno v Latineah in Gerkah samih? Čemu se svojoj tesnoserčnosti, svojoj maladušnostjo Švabu zarobujo in tako priznavajo, češ da je on vrlejši?! On pa to, se ve, o vsakej priliki hlastno izkorišča nam v nečast in sramočenje.

(Pride še.)

Brzjavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Opatija 28. Semkaj sta došla bolgarska prince, sina kneza Bolgarskega, Boris in Ciril, z spremstvom. Nastanili so se v dvoreu Amalija.

Dunaj 28. Sinoči je umrl bivši minister dr. Rittner.

Dunaj 28. Njegovo Veličanstvo je dovolilo ustanovitev češke tehnične šole v Brnu.

Dunaj 28. Danes se je raznesel glas, da se sestava novega ministerstva poveri baronu Gautschu. To govorico potrja tudi dejstvo, da je bil Gautsch včeraj vsprejet od cesarja.

Ne ve se pa, kako ministerstvo hoče osnovati: ali uradniško ali koalicijsko, kajti vse kaže, da za sedaj ni misliti ni na strogo desničarsko ni levičarsko vlado. Cesar je vsprejel tudi voditelje desnice Jaworskega, Bilinskega, Engela in Dipaulija.

Caracas 28. Poslopje ministerstva za notranje stvari so hoteli razpršiti v zrak.

Pariz 28. Vojni minister general Gallifet je doposlal Piequartu pismo, v katerem povdarja, da preiskava, uvedena na zahtevo Piequarta, ne dopušča najmanjšega suma glede vodstva pisarje za obveščanja, kateri je bil on voditelj.

Boemfontein 28. Reuterjeva pisarna javlja: Zbornica svobodne države Oranje je sklenila naložiti vladi, naj uporabi vsa sredstva, da se — ne da bi se kršili čast in neodvisnost države Oranje — zagotovi mir Transvala. Nadalje želi zbornica izraziti menenje, da vojna je zločin.

Naznanilo.

Podpisani si usoja javiti, da je prevzel od gosp. **Ivana Godnig-a** povsem na novo urejeno trgovino jestvin v ulici **Farneto št. 26.** (nasproti bolnišnici) in dobro založeno z vsem potrebnim blagom.

Osobito priporoča: Kavo (cikorijo) Sv. Cirila in Metoda, sirskovo moko za prasiče po 6 1/2 nvč. kg., otrobi drobne in debele, olje, sladkor, kavo, sodo itd.

Blago je vse sveže in cene nizke. — Pošilja se tudi na dom.

Odličnim spoštovanjem

Ivan Suban.

Dr. JOSIP MARTINIS

doktor vsega zdravilstva in specialist za očne bolezni

se je preselil

v ulico Valdirivo št. 3, I. nad.

Ordinira na domu vsaki dan od 8 do 8 3/4 zjutraj in od 1 do 2 popoldne. — Za uboge od 2 do 3 v ulici Molin piccolo št. 1, I. nadstr.

Priznana najboljši z važnimi patentiranimi novostmi lastne iznajdbe tehnično dovršeni

glasovirji

dobe se najbolje in najceneje direktno pri tovarnarju

Henrihu Bremitz

o. kr. dvornemu zalagatelju,

Trst — Borzni trg številka 9 — Trst

Ilustrirani katalogi na zahtevanje franko.

Tvrđka M. AITE

Via Nuova, ogel ulice S. Lazzaro št. 8.

Usojam si naznaniti slavnemu občinstvu in svojim odjemalcem, da sem preskrbel svojo prodajalnico v mnogobrojnem povsem novim blagom po brezkonkurenčnih cenah:

Raznovrstni perkal, moderno risanje, barve	
garantirane	po 15 nvč
Finl perkal za srajce	24
Oxford, barve garantirane	19
Francozki sateni	28
Piquet, barvan in bel za oblekeba	26
Perkalin za podloge vseh barvah	10
Blago močno za podloge vseh barvah	15
Blago za ženske obleke dvojna širina od 23 nvč. naprej	
„ možke obleke širina 150 cm.	90
Alpagasor ni za ženske obleke velik.	
izbor	50
Kotenina	13
„ bela	21
Navidežno platno	15
Platno čisto laneno	22
„ za rjuhe dvojna širina	45
Mušolin bel prve vrste	16
Chiffon za srajce	18
Srajce za gospode, velik izbor belih in	
barvane	90
Srajce za gospe	50
Moderol, zadnji kraj	60

Velik izbor

trakov, čipk, bordur, vezanj, svil in različnih garnitur ter vseh drobnarij za živilje in modistinje. — Vsprejemajo se naročbe možkih oblek po meri in najnižjih cenah.

Velik izbor blaga za narodne zastave in narodnih trakov po najnižjih cenah.

„EDINOST“

večerno in zjutranje izdanje
se prodaja, razum v drugih navedenih tobakarnah, tudi na južnem kolodvoru.

R. PRETNER - TRST

via Geppa št. 5.

Spedijska in komisijska poslovnica.

Vsprejme vsakovrstna zastopstva.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaella Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimne in peresule, ogledal in železnih blagaj, po cenah, da se ni bati konkurence.

Spiritus sinapis compositus

ALCOFON.

Jedino sredstvo proti zobobolu, revmatič. glavobolu, migreni itd.

Steklenica z navodilom stane le 20 nvč. ter se dobiva jedino le v lekarni

PRAXMARER (Ai due Mori) Piazza grande TRST

Paziti na ponarejanja.

Konsumna zaloga olja

razpošiljatve iz glavnih pridelkov od 5 litrov naprej (prosto Gorica).

Olje jedilno fino	32 nvč.
„ dalmatinsko	36
„ istrsko	40
„ namizno La	44
„ „ najfinejše	48
„ „ extra	56
„ „ specijaliteto	60
„ Posebno za cerkveno luč	38

Rinnione Adriatica di Sicurtà v Trstu

zavaruje

proti požarom, prevozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in reserva društva dne 31. decembra 1892.:

Glavnica društva	gld. 4.000.000—
Premijna reserva zavarovanja na življenje	13.326.346-98
Premijna reserva zavarovanja proti ognju	1.632.248-22
Premijna reserva zavarovanja blaga pri prevažanju	49.465-07
Reserva na razpolaganje	500.000—
Reserva zavarovanja proti premianju kurzov, bilanca (A)	333.822-42
Reserva zavarovanja proti premianju kurzov, bilanca (B)	243.331-83
Reserva specijalnih dobičkov zavarovanja na življenje	500.000—
Občna reserva dobičkov	1.187.164-86

Urad. ravnateljstva:

Via Valdirivo št. 2, (v lastni hiši).

R. PRETNER - TRST

via Geppa št. 5.

Spedijska in komisijska poslovnica.

Vsprejme vsakovrstna zastopstva.

Priporoča se slavnemu slovenskemu trgovskemu svetu in drugemu občinstvu za vsake vrste pošiljatve bodisi o dovažanju v Trst ali izvažanju iz Trsta. Preskrblja vse potrebne manipulacije na carinskih uradih, vsprejemlje blago v pohrano.

Oprt na na veliko izvežbanost, pridobljeno v 10-letnem delovanju v tej stroki, zagotavlja lahko najtočnejšo postrežbo.

R. Pretner.

Korespondenca se vodi v slovenskem, hrvaškem, češkem, nemškem in italijanskem jeziku.

„THE GRESHAM“

angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897.	Kron 159.997.579—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897.	28.823.375—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.)	343.860.067—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od	67.331.351-91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Išč ejo se dobri, zastopniki agentje in potovalci.